

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 12

*Матеріали X Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Історія, сучасність, зарубіжний досвід”
м. Київ, МАУП, 6 листопада 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 24.09.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук., проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук., проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук., проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук., проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук., доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук., проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 12: Матеріали Х Всеукр. наук.-практ. конф. “Історія, сучасність,
зарубіжний досвід”, 6 листоп. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова)
[та ін.]. — 2014. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

ЗМІСТ

Головатий М. Ф., Кравченко А. І. Українська державність і сучасні соціально-трансформаційні процеси	9	Дікарєв О. І., Вербицька Г. А. Ресурси державного будівництва та комунікації еліт: витоки еволюції в триаді: “влада (technai)” – “обчислення (logismos)” – “міра (metron)”	47
ПЕРЕГУДА Є. В. Реформування виборчої системи за умов оновлення політичної системи України.....	12	Романенко Є. О. Електронний уряд – українські реалії.....	54
Білоус А. О., Білоусов В. П. Функціональне призначення Української держави на перехідному етапі державного будівництва: постановка проблеми в теоретико-прикладному аспекті	16	Баєв В. В. Суб’єкти ринкових відносин у сфері медичного туризму.....	57
Гайдукевич Г. А. Украина и концептуальное решение ближневосточной проблемы.....	20	Бортник В. А. Особливості реформування центральных органів виконавчої влади України	60
Медвідь Ф. М., Хоменко В. О., Чорний Е. В. Національні інтереси України в умовах розвитку української державності	26	Толстенко О. В. Проблеми формування інституту соціального партнерства та соціально орієнтованої підприємницької діяльності в Україні	64
Голуб О. В. Криза в системі державного управління як стимул до суспільних реформ.....	29	Галич Ю. О. Сучасна українська держава: стратегії влади, технології управління	67
Баєва О. В. Концептуальні засади впровадження державного нагляду в сфері загальнообов’язкового медичного страхування	33	Літіченко Я. М. Державне регулювання підприємництва в Україні	70
Сурмін Ю. П. Особливості державного управління в Україні в сучасних умовах	36	Васильченко О. М. Національна ідентичність в контексті оптимізації шляхів державного управління в Україні	73
Баранівський В. В. Методологія прогнозування шляхів державотворення в Україні	40	Шілов Ю. О. Державний устрій Аратти	76
Рулъ Ю. В., Трченко В. А. Потужні резерви держави Україна	46	Корінчевська І. А. Державне управління захистом учасників навчально-виховного процесу в надзвичайних ситуаціях соціально-політичного та воєнного характеру	82

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАХИСТОМ УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ СОЦІАЛЬНО- ПОЛІТИЧНОГО ТА ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ

Становлення і розвиток української державності, вип. 12, с. 82–85

У житті сучасного людства все більше місце займають проблеми, пов'язані з подоланням різних екстремальних та кризових явищ природного і техногенного характеру, що виникають у ході розвитку земної цивілізації, а також з небезпеками, зумовленими війнами і збройними конфліктами. Війни і тероризм також слід розглядати як надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру.

Збільшення кількості та розширення масштабів надзвичайних ситуацій, що тягнуть значні матеріальні та людські втрати, роблять проблеми забезпечення національної безпеки та захисту населення і територій вкрай актуальними. Це повною мірою відноситься як до природно-техногенної та екологічної сфер, так і до області захисту населення і територій від наслідків можливих військових дій і терористичних актів [5].

Останні події в Україні, з усією очевидністю, показали необхідність докорінного перегляду існуючих підходів до забезпечення безпеки громадян у зв'язку із зміною підходів деяких країн до вирішення міжнародних проблем, у тому числі із застосуванням військової сили, а також у зв'язку із зміною способів ведення збройної боротьби.

Сучасні війни мають переважно регіональний масштаб, відрізняються високою інтенсивністю і швидкоплинністю. Як об'єкти для ураження, як правило, обираються об'єкти економіки, системи життєзабезпечення промислових і адміністративних центрів, транспортні комунікації та інші об'єкти, що мають важливе оборонне та економічне значення.

В єдиній системі цивільного захисту підсистема попередження і ліквідації надзвичайних ситуацій орієнтована на запобігання та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій мирного часу, а підсистема цивільної оборони націлена, насамперед, на зменшення збитку і зниження втрат населення в умовах можливих збройних конфліктів [2].

Така побудова цивільного захисту населення і територій в повній мірі відповідає міжнародному праву. Стаття 61 Додаткового Протоколу № 1 від 8 червня 1977 року до Женевських Конвенцій від 12 серпня 1949 року включається не тільки визначення, а й сферу застосування цивільного захисту та оборони [1].

Тут наголошується, що більш вузьке поняття "громадянська оборона" орієнтоване, перш за все, на захист населення і територій від загроз і наслідків збройних конфліктів.

Успіх захисту населення від надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу досягається в результаті комплексного застосування різних засобів і способів захисту та здійснення спеціальних заходів, що забезпечують життєдіяльність в умовах надзвичайних ситуацій, а саме [4]:

- приводяться в технічну та оперативну готовність захисні споруди цивільної оборони та пункти управління;
- проводяться роботи з дообладнання існуючих заглиблених приміщень і прискореному будівництву відсутніх найпростіших укриттів з подальшим їх дообладнанням;
- розброніруються засоби індивідуального захисту і організовується видача їх відповідним категоріям населення;
- наводяться в повну готовність системи і засоби оповіщення, сили і засоби спостереження і контролю;
- уточнюються плани загальної та часткової евакуації населення;
- організується і в масовому порядку проводиться навчання населення способам захисту від сучасних засобів ураження і дій в умовах надзвичайних ситуацій воєнного часу.

Відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України, Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту”, на виконання Положення про функціональну підсистему “Освіта і наука України” Єдиної державної системи цивільного захисту України та з метою забезпечення цивільного захисту суб’єктів навчально-виховного процесу, необхідне підтримання в готовності до сталого функціонування навчальних закладів України та проведення ефективних заходів для захисту учасників навчально-виховного процесу за умов виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру, можливих терористичних актів, організованого переведення її системи з мирного на воєнний стан [3].

Основними зусиллями для реалізації цих завдань повинно бути:

1. Вдосконалення та розвиток навчально-виховної та нормативно-правової бази у сфері захисту учасників навчально-виховного процесу і працівників навчальних закладів від уражувальних факторів надзвичайних ситуацій.
2. Забезпечення реальної готовності структурних підрозділів функціональної підсистеми “Освіта і наука України” Єдиної державної системи цивільного захисту України до запобігання надзвичайним ситуаціям й оперативного реагування на них.
3. Проведення заходів захисту учасників навчально-виховного процесу і працівників навчальних закладів у разі виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, організованого переведення роботи з мирного на воєнний стан.
4. Підвищення ефективності попереджувальних заходів щодо захисту учасників навчально-виховного процесу, працівників освіти і територій від уражувальних факторів надзвичайних ситуацій на принципах пріоритетності завдань, спрямованих на зменшення людських і матеріальних втрат.
5. Забезпечення реального накопичення об’єктових матеріальних резервів цивільної оборони в обсягах, які забезпечать індивідуальний захист учасників навчально-виховного процесу і працівників освіти, проведення невідкладних робіт, пов’язаних із ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру.
6. Подальше вдосконалення інформаційного забезпечення у сфері цивільного захисту шляхом упровадження сучасних технологій.

7. Підтримання в стані готовності до використання технічних засобів системи управління, зв'язку, оповіщення, взаємодії, передачі й прийому сигналів та інформації з цивільного захисту; визначення способів скорочення термінів приведення їх у готовність до дій за призначенням та скорочення термінів оповіщення керівного і особового складу за сигналами цивільного захисту.
8. Забезпечення реального накопичення об'єктових матеріальних резервів, засобів медичного, радіаційного та хімічного захисту, засобів для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій екологічного, природного, техногенного та воєнного характеру.
9. Забезпечення підтримання в належному стані захисних споруд.
10. Зосередження на підготовці органів управління й невоєнізованих формувань цивільного захисту до дій за призначенням у кризових ситуаціях мирного часу, в умовах надзвичайного (особливого) стану. Основною формою для них визначити тактико-спеціальні навчання та тренування, наприклад, штабне об'єктове тренування за темою "Управління заходами захисту учасників навчально-виховного процесу в надзвичайних ситуаціях соціально-політичного та воєнного характеру", у рамках якого необхідно проводити заходи з евакуації співробітників і студентів ВНЗ, укриття їх в захисних спорудах навчальних корпусів.
11. Забезпечення контролю за якістю навчання студентів відповідно до п. п. 36–39 Положення про функціональну підсистему "Освіта і наука України" Єдиної державної системи цивільного захисту України із запобігання надзвичайним ситуаціям техногенного та природного характеру й реагування на них.
12. У навчальних закладах посадовим особам і фахівцям усіх категорій обов'язки, визначені у сфері цивільного захисту, вважати постійною і обов'язковою складовою їх службової діяльності, а саме: особисте навчання (підвищення кваліфікації) у сфері цивільного захисту, забезпечення високого рівня підготовки учасників навчально-виховного процесу і працівників галузі підпорядкованого підрозділу до захисту і дій у надзвичайних ситуаціях техногенного, природного і воєнного характеру.

Забезпечення державою високого рівня безпеки громадян в умовах надзвичайних ситуацій нині стає все більш складним завданням, і Україна, у тому числі декларуючи свої євроінтеграційні прагнення, повинна демонструвати та доводити на практиці підвищення ефективності всіх державних механізмів, що забезпечують безпеку людини і громадянина, суспільства і держави. З одного боку, складність цього завдання обумовлена низкою взаємопов'язаних факторів, як-то обмеженість ресурсів, періодичне виникнення економічних криз, стрімкий розвиток технологій, поглиблення економічної глобалізації, підвищення вимог міжнародного співтовариства щодо захисту прав і свобод людини. З іншого боку, мають місце тенденції до зростання ризиків екологічних, техногенних та соціально-політичних загроз, з якими потенційно може зіткнутися суспільство та кожна окрема людина в своєму щоденному житті. Все це разом свідчить про необхідність задіяння додаткових ресурсів для здійснення ефективних заходів попередження і реагування на загрози різної природи.

Література

---

1. *Додатковий* протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 року.

2. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту” № 11 від 09.01.2014 р.
3. *Наказ* Начальника цивільного захисту Міністерства освіти і науки України “Положення про Функціональну підсистему “Освіта і наука України” єдиної державної системи цивільного захисту України № 814 від 03.09.2009 р.
4. *Кодекс* цивільного захисту України № 5403-VI від 02.10.2012 р.
5. *Украинец А. А., Поташкин А. А.* Монография. Чрезвычайные ситуации: экстремологический и социологический анализ, 2007.